

Důvody vstupu do politických stran

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2008, v08-10</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. 10. – 13. 10. 2008</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>834</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PV.55, PV.56, PV.57</i>
Zveřejněno dne:	<i>13. listopadu 2008</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

V říjnovém šetření Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) byl dán větší prostor problematice politických stran, zejména důvodům, proč se lidé k politickým stranám přidávají a nakolik je správné, aby občané do politiky vstupovali z uvedených důvodů.

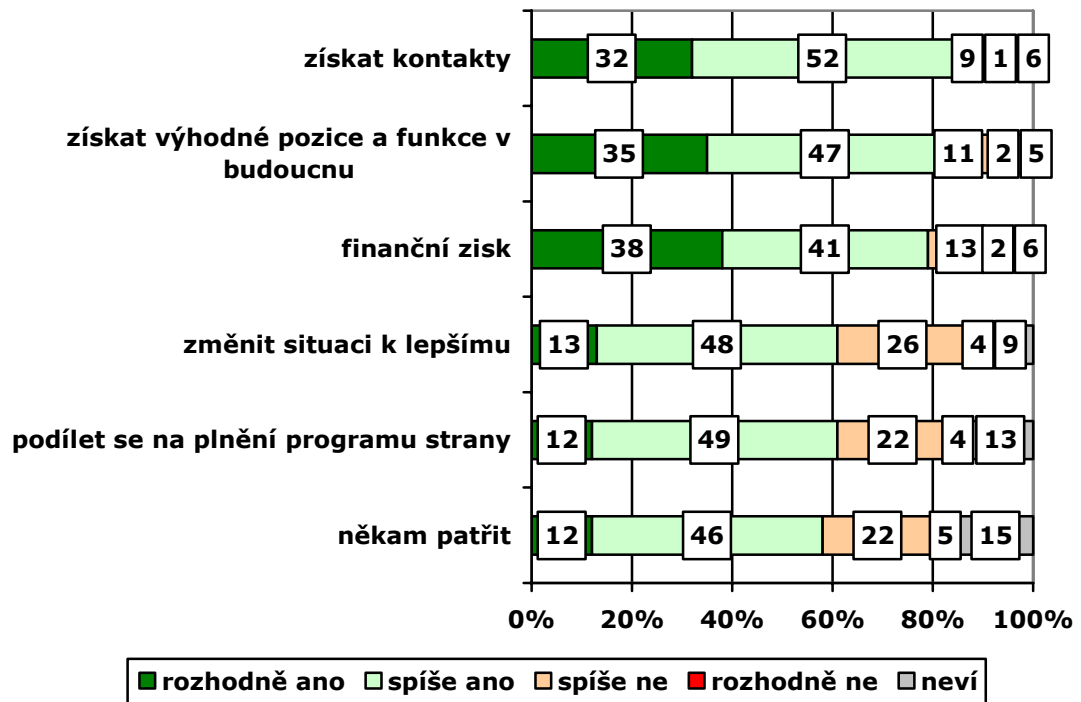
Přesvědčivá většina populace starší 15 let souhlasí, že důvody pro vstup do politických stran¹ jsou spíše osobního rázu. Nejsilnější motivací je podle 84 % lidí získání kontaktů, podobný podíl obyvatel (82 %) vidí jako silný důvod také možnost zastávat výhodné pozice nebo funkce v budoucnu. Třetí pohnutkou patřící do této kategorie je finanční prospěch (kladně odpovídá 79 % lidí).

Důvody vstupu do politiky, které lze označit jako důvody ve veřejném zájmu nebo k veřejnému prospěchu, získaly relativně menší podíl odpovědí. Avšak je nutné dodat, že

¹ Znění otázky: „Občané mohou v místě svého bydliště vstoupit do politické strany a účastnit se na jejích aktivitách, aniž by nutně museli zastávat funkce či za to byli placeni. Z jakého důvodu vstupují občané do politických stran? Je to protože a) chtějí v budoucnu získat výhodné pozice a funkce, b) chtějí změnit situaci k lepšímu, c) chtějí získat kontakty, d) jde jim o finanční zisk, e) chtějí někam patřit, f) chtějí se podílet na plnění programu strany?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

podle občanů nejsou zanedbatelné a podstatný podíl lidí nezpochybňuje fakt, že motivace vstupu do politiky může být i kvůli chuti podílet se na veřejném životě. Kolem tří pětín občanů je přesvědčeno, že lidé vstupují do politických stran, aby změnili situaci k lepšímu (61 %), protože se chtějí podílet na plnění programu strany (61 %), nebo proto, že chtějí někam patřit, mít pocit sounáležitosti (58 %). Souhlas u těchto důvodů je více váhavý než je tomu u důvodů osobních, a zároveň se větší procento lidí neumí vyjádřit, zda toto mohou být pohnutky, které někoho vedou ke členství v politické straně (viz graf 1).

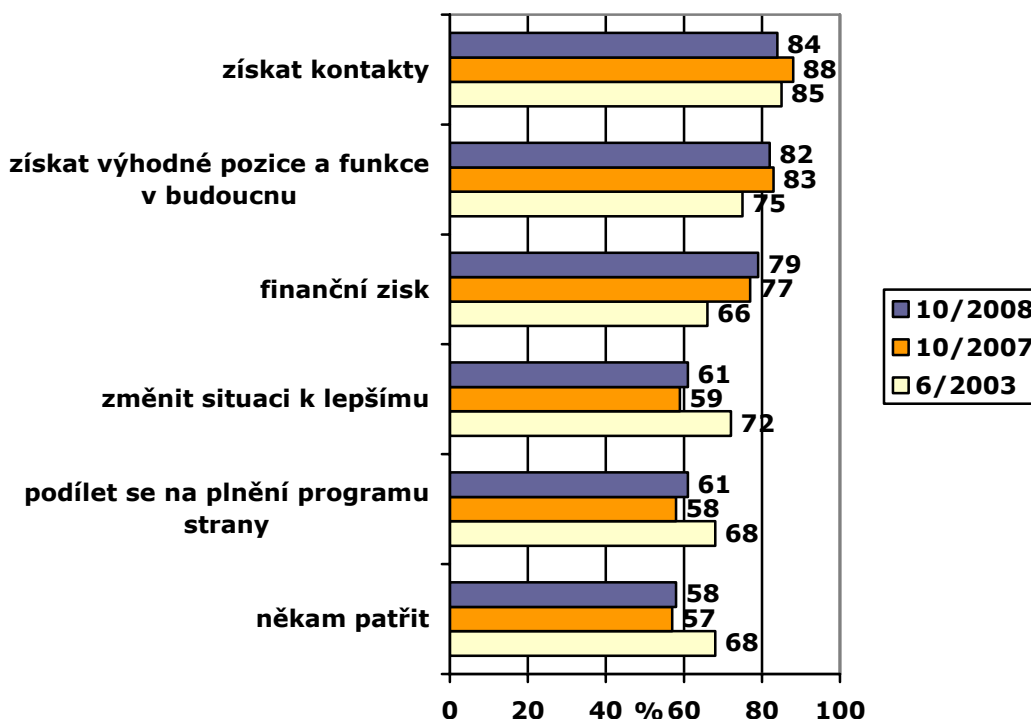
Graf 1. Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran

Z časového srovnání vyplývá, že názory na důvody vstupu do politických stran se oproti minulému roku nezměnily. V delším horizontu, od roku 2003, je však patrné posílení mínění, že občané vstupují do stran kvůli výhodným pozicím a funkcím a kvůli finančnímu zisku, a naopak viditelný pokles kladných odpovědí u pohnutek osobního rázu, jako jsou chuť změnit situaci k lepšímu, podílení se na plnění programu strany nebo touha někam patřit. Co se týče odpovědí ohledně získání kontaktů, podíl lidí, kteří míní, že právě toto je důvod vstupu do strany, zůstává stejný (viz graf 2).

Graf 2. Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran - časové srovnání

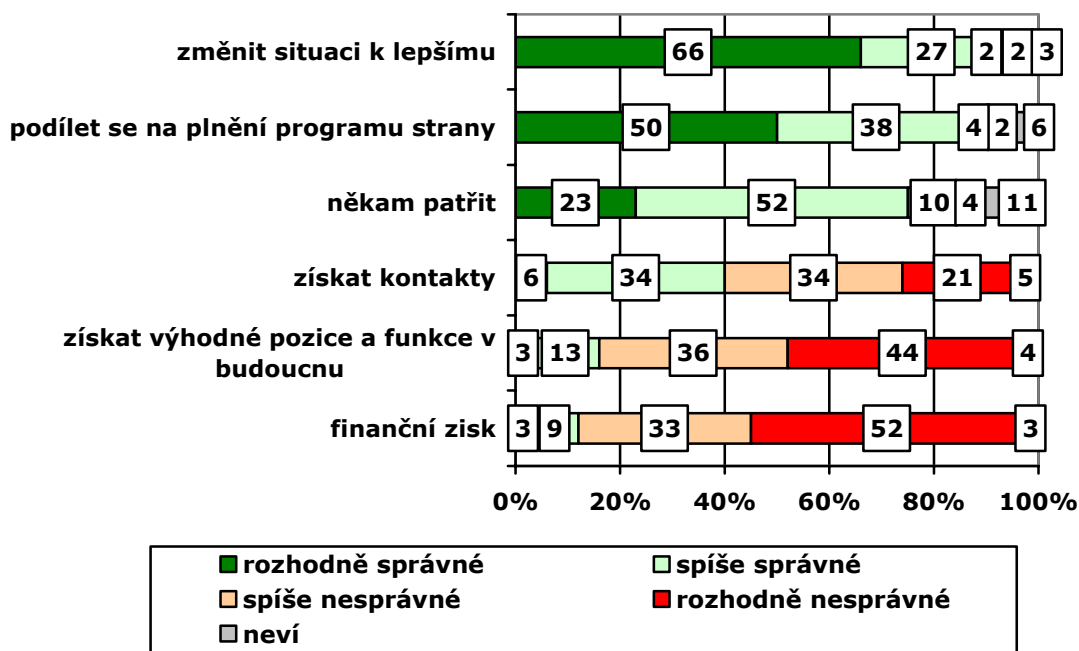
(podíl odpovědí "rozhodně ano" + "spíše ano" v %)

Zcela opačné hodnocení nabízených důvodů přinesla baterie, která zkoumala nikoliv to, jaké jsou možné důvody vstupu do politických stran, ale jaké by měly být.² V tomto případě zase pohnutky ve veřejném zájmu jasně převážily nad osobními důvody vstupu do politiky. Za jednoznačně správné považují lidé to, pokud je vstup do strany motivován cílem zlepšit situaci (93 %). Dobrým důvodem je také chuť podílet se na plnění programu strany (88 %) nebo pocit spolupatřičnosti (75 %). Ve značně menší míře obyvatelé schvalují chuť získat kontakty jako ten správný důvod ke vstupu do politiky, avšak pro dvě pětiny je tato pohnutka legitimní a v pořádku. Přidat se k politické straně pro zisk funkcí a výhodných pozic v budoucnu nebo pro finanční zisk, je však pro naprostou většinu občanů nepřijatelné, 80 % respektive 85 % to hodnotí jako nesprávné důvody (viz graf 3).

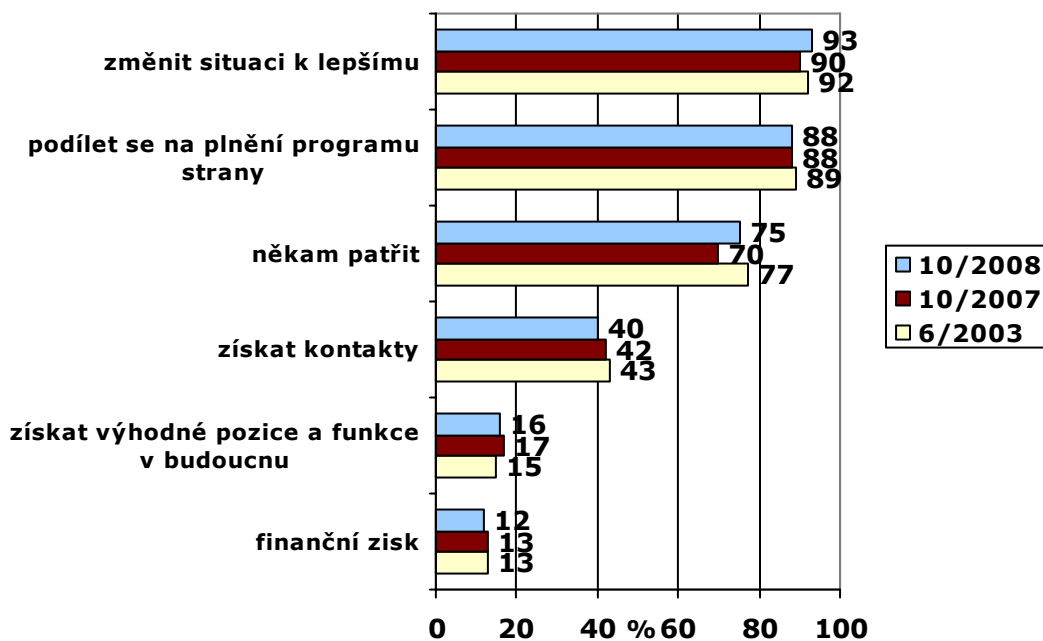
² Znění otázky: „A je to tak podle Vašeho názoru správné? Má být důvodem pro vstup do politické strany to, že... a) chtějí v budoucnu získat výhodné pozice a funkce, b) chtějí změnit situaci k lepšímu, c) chtějí získat kontakty, d) jde jim o finanční zisk, e) chtějí někam patřit, f) chtějí se podílet na plnění programu strany?“ Varianty odpovědí: rozhodně správné, spíše správné, spíše nesprávné, rozhodně nesprávné.

Graf 3. Názory na to, nakolik je správné vstupovat do politických stran z uvedených důvodů

Zatímco u důvodů, proč lidé vstupují do politických stran, jsou občané ve srovnání s rokem 2003 skeptičtější, posílilo přesvědčení o osobních důvodech a oslabilo mínění o vstupu ve veřejném zájmu, v normativní rovině, tedy v hodnotách a v představách jak by to s pohnutkami ke vstupu do politiky být mělo, k žádným významným posunům nedošlo (viz graf 4).

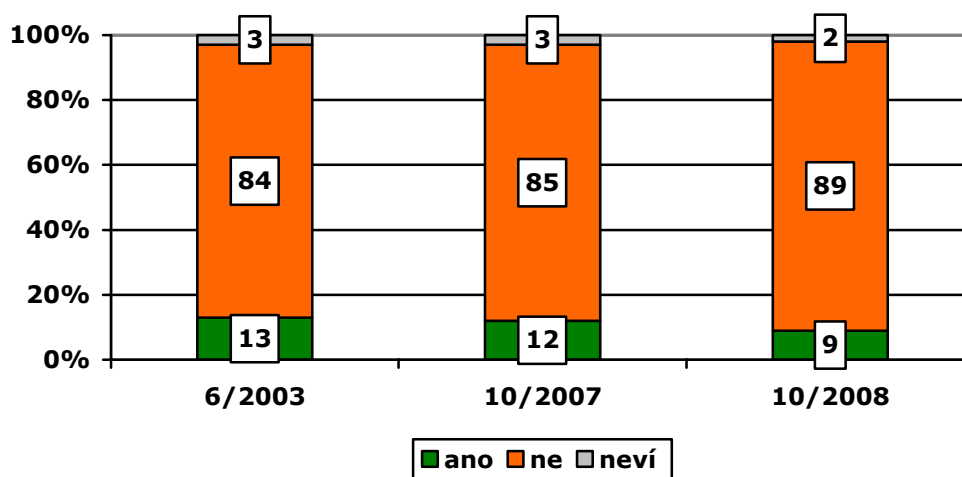
Graf 4. Názory na to, nakolik je správné vstupovat do politických stran z uvedených důvodů - časové srovnání
(podíl odpovědí "rozhodně správné" + "spíše správné" v %)

Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran i proč by do nich vstupovat měli, jsou poměrně univerzální a žádné významné odlišnosti z hlediska pohlaví, věku, nebo vzdělání se neprojeví. V názorech na to, proč se obyvatelé angažují ve stranách, se ukázaly rozdíly podle deklarované životní úrovně respondenta. Lidé se špatnou životní úrovní v případě důvodů jako jsou získání funkcí a výhodných pozic, vytváření kontaktů a finanční zisk, volí ve větší míře variantu odpovědi „rozhodně ano“, a naopak u důvodů jako zlepšení situace, chuť někam patřit a plnit program strany méně často odpovídají kladně ve srovnání s lidmi s dobrou životní úrovní nebo s těmi, kdo uvádějí, že jejich životní úroveň je ani dobrá, ani špatná. U baterie, která zkoumá, jaké pohnutky jsou pro vstup do politických stran ty správné, se rozdíly podle životní úrovně respondentů neobjevily.

Co se týče reálných úvah o vstupu do politické strany³, o takovém kroku v posledních deseti letech uvažovala přibližně desetina dotázaných (9 %), naprostá většina obyvatel nad tímto způsobem angažování nepřemýšlí. Podíl lidí, kteří vstup do nějaké politické strany zvažovali, se přitom od roku 2003 výrazně nezměnil (viz graf 5).

Graf 5. Úvahy o vstupu do politické strany v posledních deseti letech - časové srovnání

O vstupu do nějaké politické strany v posledních deseti letech častěji přemítali muži než ženy (14 % muži : 5 % ženy) a lidé s vyšším formálním vzděláním (u vysokoškolsky vzdělaných je podíl odpovědi „ano“ 15 %).

Je zajímavé, že do názorů na důvody, pro které mohou občané vstupovat do politických stran i u hodnocení jejich správnosti či nesprávnosti, se příliš nepromítá to, zda lidé sami o vstupu do strany uvažovali či nikoliv. I z tohoto hlediska je tedy mínění veřejnosti celkem univerzální.

³ Znění otázky: „Uvažoval jste někdy v posledních deseti letech o tom, že byste vstoupil do politické strany?“ Varianty odpovědí: ano, ne.